

ФОРМУВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИНИЦТВА

І.Г.Гуров, магістрант

Миколаївський державний гуманітарний університет ім.П.Могили

Ринок існує багато тисячоліть і є складовою економічної діяльності людей. Поняття ринку пов'язане з обміном товарів. Економічна література виділяє таку класифікацію ринків:

- за територіальною ознакою: місцевий (регіональний), національний, спільний (об'єднання країн), світовий (зовнішній);
- за товарними ознаками: ринок засобів виробництва, ринок продовольства, ринок нерухомості, землі, цінних паперів, ринки послуг, робочої сили, інформації тощо.

Кожен з них функціонує відповідно до дії об'єктивних економічних законів, серед яких основними є закон вартості і закон попиту та пропозиції. Серед усіх ринків найважливіший — продовольчий, оскільки лише його продукція забезпечує існування людства. В економічному відношенні аграрний ринок — це сфера взаємодії суб'єктів ринку по забезпеченню виробництва і вільного руху сільськогосподарської продукції, продовольчих товарів, технології, засобів виробництва і послуг для агропромислового комплексу, аграрної і науково-технічної продукції. Продовольчий ринок є частиною національного ринку, на якому предметом купівлі-продажу виступають сільськогосподарська продукція та продовольство.

Становлення аграрного ринку викладено в працях П.Т.Саблука, П.І.Гайдучького, О.Е.Подолевої, М.В.Зубця [1,2].

Метою даної роботи є вивчення формування ринків продукції тваринництва в аграрному секторі Миколаївської області та аналіз цієї діяльності, визначення шляхів і цілей подальшої роботи по формуванню ефективного ринку продукції тваринництва.

Ринок продукції тваринництва займає важливе місце в загальному ринку продовольства України. Від рівня його розвитку залежить задоволення потреб населення у високоцінних продуктах харчування, що виробляються з тваринницької продукції. Визначення попиту та пропозиції на ринку тваринницької продукції в

даний час має певні складності. Через низьку купівельну спроможність більшої частини споживачів попит на цю продукцію обмежений і має тенденцію до зниження. Обмежений платоспроможний попит негативно впливає на формування пропозиції при виробництві тваринницької продукції. Нині на ринку тваринницької продукції залишається досить складною ситуація з її виробництвом та реалізацією, не вирішена проблема забезпечення м'ясом та м'ясними продуктами власного виробництва, внаслідок чого знизився рівень споживання даної продукції у розрахунках на одну особу — від 68 до 30 кг на рік. Український житель споживає в середньому за рік 30-32 кг м'яса та м'ясної продукції, що втричі менше, ніж європейець чи американець. Навіть в Росії, яка на 50% забезпечена власними м'ясними ресурсами, споживання м'яса за останні роки перевищує 40 кг на рік.

Аналогічна ситуація на ринку продукції тваринництва і в Миколаївській області, де відчувається недостаток сировини для переробних підприємств, а через високі ціни знизився рівень споживання м'яса та молока населенням області. Для покращення ситуації на аграрному ринку, збільшення пропозиції та задоволення попиту на тваринницьку продукцію за доступними цінами в області розроблена і затверджена сесією обласної Ради Програма соціально-економічного розвитку на 2000-2010 рр. "Миколаївщина-2010" [3].

Пріоритетний напрямок цієї програми — підвищення продуктивності тваринництва та птахівництва за умови поліпшення генофонду, створення надійної кормової бази. За рахунок збільшення поголів'я і росту продуктивності планується забезпечити виробництво м'яса худоби і птиці в живій вазі в господарствах усіх форм власності до 100 тис. тонн, що вдвічі більше 2003 р. Структурні зміни у виробництві м'ясних ресурсів відбуватимуться в напрямі прискореного розвитку свинарства, м'ясного скотоводства і птахівництва. Збільшення виробництва свинини здійснюватиметься за рахунок нарощування поголів'я та підвищення його продуктивності, поліпшення кормової бази і раціонального використання кормів, удосконалення генетичних якостей тварин і технологічних процесів

виробництва та відтворення поголів'я, відновлення роботи спеціалізованих господарств з виробництва свинини і доведення до 30% їх частки в загальному обсязі виробництва.

Нарощування обсягів виробництва молока до 548 тис. тонн у 2010 р. відбудеться за рахунок нарощування чисельності поголів'я тварин, підвищення продуктивного потенціалу молочного поголів'я та формування високопродуктивного стада як в суспільному, так і в приватному секторі.

Збільшення закупок молока буде здійснюватись за рахунок розширення заготівельної інфраструктури, переробної промисловості шляхом створення кооперативів по заготівлі та наданню послуг приватному сектору з питань придбання доїльного і холодильного обладнання, ветеринарного обслуговування та забезпечення кормами.

Виробництво яєць у всіх категоріях господарств у 2010 р. складе 370 млн. шт., що на 21% більше 1990 р. Досягнення таких обсягів виробництва яєць відбудеться за рахунок нарощування поголів'я курей-несушок, підвищення їх продуктивності до 220 яєць на рік, поліпшення годівлі птиці, впровадження високопродуктивних кросів яєчних курей, відновлення ефективної роботи племінних та промислових птахогосподарств, технічного переозброєння виробничих потужностей на основі енергозберігаючого обладнання. Споживання яєць та яйцепродуктів зросте на душу населення в 2010 р. до 270 шт. на рік.

У досягненні зазначених темпів зростання виробництва тваринницької продукції вирішальне значення має створення міцної кормової бази. Відповідно до прогнозних показників виробництво тваринницької продукції, загальний обсяг виробництва кормів у 2010 р. повинен скласти 1,0 млн. кормових одиниць з вмістом переваримого протеїну 100-110 грамів в кормовій одиниці.

Розглянемо ситуацію з виробництвом і реалізацією тваринницької продукції після прийняття обласної Програми (табл. 1).

З даних табл. 1 видно, що виробництво молока і яєць поступово збільшується, в той же час виробництво м'яса значно скоротилось. Такий стан з виробництвом м'яса впли-

ває на ринкову ситуацію, де все більше відчувається нестача сировини, обсяги якої не забезпечують потреби переробних підприємств. Цей показник обумовлений низькою продуктивністю худоби, зменшенням поголів'я та низькою товарністю м'яса і молока.

Таблиця 1

Виробництво і реалізація продукції тваринництва підприємствами усіх форм власності Миколаївської області

	2000 р.	2001 р.	2002 р.	2003 р.	2003 р. у відсотках до 2000 р.
М'ясо					
Вирощено худоби та птиці (живою масою), тис. т	71,2	43	45,1	50,6	71
Реалізовано м'яса (живою масою), тис. т	21,3	9,9	10,5	13,1	51,6
Товарність, %	29,9	23	23,3	25,9	-
Молоко					
Вироблено молока, тис. т	346,8	387,2	431,7	425,3	122,6
Реалізовано молока та молочних продуктів, тис. т	134,9	185,9	184,3	193,4	143,3
Товарність, %	38,9	48	42,7	45,5	-
Яйце					
Вироблено яєць сільськогосподарськими підприємствами, млн. шт.	164,2	185,6	220,3	224,6	136,8

За період, що аналізується (2000-2003 рр.), спостерігається нестабільний стан з поголів'ям худоби і птиці, і якщо в 2001-2002 рр. спостерігалась тенденція росту поголів'я, то в 2003 р. — значне зниження (табл. 2), що може призвести до скорочення виробництва продукції тваринництва в 2004 р.

На збільшення об'ємів виробництва тваринницької продукції, крім поголів'я, значною мірою впливає продуктивність тваринництва, особливо в суспільному секторі виробництва. На жаль, продуктивність суспільного тваринництва в періоді, що аналізується, незначна, але позитивним моментом є тенденція до її росту (табл. 3).

Таблиця 2

**Чисельність поголів'я тварин і птиці в господарствах
усіх форм власності Миколаївської області, тис. голів**

Види тварин	2000 р.	2001 р.	2002 р.	2003 р.	2003 р. у відсотках до 2000 р.
Велика рогата худоба	249,4	256,1	251,9	203,8	81,7
в т.ч. корови	144,7	144,5	143	132,2	91,4
Свині	136,8	165,1	189,8	114,3	83,5
Вівці та кози	42,5	43,1	47,6	39,2	92,2
Птиця різного віку	2500	3200	3100	2500	100
в т.ч. кури-несушки в сільськогосподарських підприємствах	253,9	449,1	446,2	419,4	165,2

Таблиця 3

Продуктивність суспільного тваринництва

	2000 р.	2001 р.	2002 р.	2003 р.	2003 р. в процентах до 2000 р.
Середньодобові прирости худоби на вирощуванні та відгодівлі, грам					
в т.ч. велика рогата худоба	216	290	287	253	117,1
свині	102	149	165	143	140,2
Удій на одну фуражну корову, кг	1241	1902	2031	1707	137,5
Яйценоскість, шт. на одну курку-несушку	175	209	212	224	128

У системі заходів щодо стабілізації ринку продукції головним завданням на найближчі роки повинно бути нарощування поголів'я та підвищення його продуктивності, що дасть можливість поповнити ринок і забезпечити населення продуктами скотарства за науково обґрунтованими нормами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Саблук П.Т. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції /Практичний посібник. – К., 2000.
2. Гайдуцький П.І., Подолева О.Є. Формування ринкових відносин в агропромислому комплексі. – К., 1994.
3. Програма соціально-економічного розвитку Миколаївської області на 2000-2010 рр. "Миколаївщина – 2010". – Миколаїв, 1999.